

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Pasen

"Vrede zij ulieden"

Johannes 20:19b

Het tekstwoord dat hierboven staat, verplaatst ons naar de zaal in Jeruzalem waar de discipelen van de Heere Jezus vergaderd zijn. Als het dan avond was op denzelfden eersten dag der week..., zo lezen we in het Johannesevangelie. Het is de eerste dag van de week, de dag der dagen. Ja, deze dag met name – de roem der dagen die Israëls God geheiligd heeft. Het is immers de dag dat de Christus Gods is opgestaan uit de doden. Het graf waarin Hij heeft gelegen, is leeg! Maar als we naar de treurige gezichten van de discipelen zien, dan begrijpen we dat ze deze Psalm niet gezongen hebben. *Laat ons verheugd, van zorg ontslagen, Hem roemen die ons blijdschap geeft.* Goed verstaan: er is wel reden tot blijdschap, maar ze hebben geen hart met blijdschap. Ze missen het geloof om het te geloven. Ze kunnen hun hart er niet bij krijgen. Ondanks wat de vrouwen hun hebben verteld. En ondanks het getuigenis van Johannes van wie immers staat dat hij tot het graf kwam, dat hij zag en dat hij geloofde. Maar de anderen – nee. Vol vragen en twijfelmoedigheid zitten ze daar. Ze kunnen de weg van hun Meester niet volgen. Is Zijn weg dan uitgelopen in de dood?

Maar weet u wat bij dit alles toch een wonder is? Dat ze elkaar hebben opgezocht. Dat ze hun nood en hun onvrede samen willen delen. Bij het gemis van hun Heere en Heiland zoeken ze toch elkaar op. Ze vinden elkaar in de diepte. Het zwaard had de Herder getroffen en zij, de schapen, waren verstrooid geworden. Maar ten opzicht van elkaar had die verstrooiing toch niet zo

lang geduurd. Ze kunnen niet zonder elkaar. Ze zijn immers aan elkaar gegeven. Ze hebben allen een even dierbaar geloof ontvangen. En al functioneert in deze ogenblikken dat geloof nauwelijks – daar is toch ook de liefde. De liefde als de band der gemeenschap. De liefde tot Hem Die ze dood wanen – en door Hem de liefde aan elkaar. En zo zijn ze toch in vrede en gemeenschap bijeen.

We kunnen het ons wel voorstellen. Ze zijn daar als zuchtende en biddende mensen samen. Mensen die elkaar niet uit de put kunnen trekken. En evenmin elkaar uit de put kunnen praten. Maar wier hand en oog op de Heere geslagen zijn totdat Hij hun genadig zij. Opdat ze het zullen weten: *Hij is waarlijk opgestaan...* En dan gaat de Heere tonen dat Hij Zijn ellendigen niet vergeet. Dat Hij ze niet laat omkomen. O, het is hier door hun eigen ongeloof dat ze de troost van Zijn beloftewoord missen. Hij had het ze gezegd: *Ten derden dage zal ik opstaan.* Maar nu gaat Hij het in Zijn genade daadwerkelijk tonen dat Hij niet alleen spreekt maar ook doet! Zijn treurende volk ten goede.

Allereerst komt daar Petrus binnengestormd. En even later de Emmaüs-gangers. Dan wordt het waar: *De Heere is waarlijk opgestaan en Hij is van Simon gezien* (Lukas 24:34). Maar een ogenblik later verschijnt daar de Zaligmaker Zelf. In Zijn verheerlijkt lichaam. Eer ze zich er van bewust zijn, staat Hij midden tussen hen in. Dwars door de dichte deuren heen. Met het woord dat van Zijn gezegende lippen klinkt: *Vrede zij ulieden! Vrede zij ulieden!* Ik geef toe – het was (en is nog!) de gebruikelijke groet onder de

joden. *Sjaloom!* Maar klinkend uit de mond van de gezegende Heere Jezus is dit woord geen afgesloten uitdrukking. Hij hanteert geen lege klanken. Maar Zijn woorden zijn waarheid en getrouwheid! Wanneer Hij vrede wenst, dan geeft Hij die ook. *Vrede laat Ik u. Mijn vrede geef Ik u* (Joh. 14:27). Het zijn geen vreemde klanken voor de discipelen. Ze hebben die stem herkend. En deze groet – die hebben ze meer ontvangen. Maar nu, nu is het alles anders. Nu vertoont Hij Zich aan hen als de levende Christus die uit de dood is opgestaan. Welk een vreugde zal hun ziel doorstraald hebben. Hij is ontslagen van de banden des doods. Zijn worsteling is ten einde. De overwinning over dood en duisternis is aan Hem. Hij is de Levende, de Overwinnaar over de dood. En zo is dit woord van Hem een woord met gezag. *Vrede zij ulieden!* Hij verdrijft het ongeloof uit hun harten. En het hartelijke vertrouwen schenkt Hij er voor in de plaats. Waar de Heere vrede geeft, daar is het ook vrede. Daar geeft Hij rust in een woelig hart. Zo brengt deze Almachtige alles mee wat een bedrukt en verslagen volk behoeft. Hij redt uit het zondegref, maar ook uit het graf van moedeloosheid en twijfel. Weet het – deze God leeft nog. *Wat Zijne liefde wil bewerken, ontzegt Hem Zijn vermogen niet.* U die God zoekt in al uw zielsverdriet, Hij vergeet Zijn nooddruftigen niet. En zo bewijst Hij krachtig dat Hij de Zoon van God is. Die voor alle weldaden die Hij bewijst Zelf de grond heeft gelegd; Hij heeft ze door de prijs van Zijn eigen bloed verworven en betaald. Maar dit woord van vrede uit de mond van de Heere Jezus bewijst niet alleen Zijn macht en Zijn gezag, het is ook een woord waarin Zijn ontferming uitkomt. Zijn genade jegens deze discipelen. Want van wanneer dateert hun laatste contact? Waar was dat en hoe? Dat was in de hof van Gethsemané toen ze allemaal vluchtten. In panische schrik zijn ze

uit elkaar gestoven. Weg van deze plaats! Maar hun Meester werd gebonden en weggeleid door de dienaars van de stadhouder. Zou er geen aanleiding zijn geweest dat de Heere Jezus hen nu had opgezocht om eens een hartig woord met hen te spreken? Om hen hun vrees en hun ongeloof te verwijten? Van dat alles niets. *Vrede zij ulieden!* De schuld van dit volk heeft Hij uit Zijn boek gedaan. Ook ziet Hij geen van hunne zonden aan. Bij Hem is bedekking voor zondige nalatigheid en onachtzaamheid. Hij spreekt van vrede. Vrede, verworven in een weg van recht. De vrede die alle verstand te boven gaat.

Zo wil de Heere nog in het midden van de Zijnen zijn. Omdat Hij de Opgestane is. Hij wil uw druk verwisselen in geluk. Hij is de Eerste en de Laatste en Die leeft! Is het u om Hem te doen? Ziet u uit naar Zijn komst? Naar Zijn leven in uw nood en dood?

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 020-8739933

Girerek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,75 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechti-zienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

In uw onvrede en vertwijfeling? Hij betuigt het: Vrede zij ulieden! Hij doet Zijn Kerk leven van het wonder. Van het onverdiende wonder. Opdat het geleerd en gekend zal worden – met de apostel Paulus: Hij is onze Vrede!

Ds. J.M.J. Kieviet

Van de administratie

Sinds het verschijnen van het vorige nummer van Bewaar het Pand konden wij weer vijf nieuwe abonnees aan ons bestand toevoegen, terwijl f. 610,- aan giften werd ontvangen ten behoeve van de instandhouding van ons blad. Voor zowel de opgave van nieuwe abonnees, alsmede de giften zeggen wij u hartelijk dank.

Met vriendelijke groet, P.J. Boers

Van de redactie

Inhoud.

In dit nummer van ons blad plaatsen we een meditatie van ds. J.M.J. Kieviet over Johannes 20:19b Verder vervolgartikelen en een artikeltje n.a.v. de eerste levensverbintenissen tussen mensen van gelijk geslacht in Amsterdam.

Ontmoetingsdag.

We willen u voor de laatste maal de datum doorgeven van onze volgende

ontmoetingsdag. Deze zal gehouden worden D.V. zaterdag 21 april in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Werkendam.

's Morgens aanvang 10.30 uur.

Sprekers: Ds. M.C. Tanis en ds. J.M.J. Kieviet.

's Middags aanvang 14.00 uur.

Sprekers: Ds. K. Hoefnagel en ds. A. van Heteren.

Op onze ontmoetingsdagen staat het Woord Gods centraal, maar daarnaast is er ruimschoots mogelijkheid tot ontmoeting en gesprek. We hopen op een goede en gezegende dag.

Verloving.

Prins Willem- Alexander heeft zich verloofd met Maxima Zorreguieta. We hebben gelezen dat Maxima zich wil verdiepen in het protestantse erfgoed. Moge dit onderzoek ertoe leiden dat zij protestants zou worden. De Heere schenke bovenal dat Gods Woord tot richtsnoer zij voor Alexander en Maxima, voor ons vorstenhuis, voor onze regering en voor de inwoners van ons vaderland.

Verschijningsdatum volgende nummer.

Het volgende nummer zal D.V. 26 april verschijnen. Zouden de scribenten ervoor willen zorgen dat de copy donderdag 19 april in ons bezit is? Bij voorbaat hartelijk dank voor de medewerking.

AvH.

Uw Naam worde geheiligd

In het volmaakte gebed gaat het in de eerste drie beden over de eer van God en in de volgende drie beden over het welzijn van de mens. Daar valt veel uit te leren. We zijn zo geneigd allereerst aan onszelf te denken, allereerst onze eigen belangen op het oog te hebben en onze eigen eer te bedoelen, te bouwen aan eigen koninkrijke en eigen wil door te zetten. Hier wordt ons voorgehouden dat het allereerst gaat om de eer van God, om de heiliging van Zijn Naam, om de komst van Zijn Koninkrijk en om het doen van Zijn wil. In dit artikeltje willen we stilstaan bij de eerste bede van het volmaakte gebed. Deze bede handelt over de heiliging van Gods Naam. Die heiliging van Gods Naam is het voornaamste doel van het leven van de mens. Daartoe was de mens immers door de Heere geformeerd. De mens was geschapen om de Heere te heiligen, Hem groot te maken, Hem te eren,

Hem te loven en Hem te prijzen.

De Naam van God.

De Naam van God, wat is dat eigenlijk? De Naam van God dat is de Heere Zelf. Dit blijkt bijvoorbeeld uit Deut. 28: 58 waar wij lezen: "Indien gij niet zult waarnemen te doen al de woorden dezer wet, die in dit boek geschreven zijn, om te vrezen dezen heerlijken en vreselijken Naam, den HEERE uw God." Hier worden de Naam en de HEERE uw God gelijkgesteld aan elkaar. Er valt in dit verband ook te denken aan Psalm 8: 2 "O HEERE, onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde." Dan is de Naam des Heeren alles waardoor Hij Zichzelf openbaart. De kanttekening tekent bij deze tekst aan: 'Dat is: Gij Zelf, met de roem van Uw macht, wijsheid en goedheid, die in al Uw werken blijkt.' God openbaart Zich in de namen Die Hij Zichzelf geeft in de

Bijbel, zoals: Hoorder der gebeden en God des vredes. Bijzonder heeft de Heere Zich geopenbaard in Jezus Christus. In De Zaligmaker schittert Wie de Heere is in Zijn liefde, trouw, macht en waarheid.

Heiliging van Gods Naam.

Wat betekent 'heiligen' in de eerste bede? Betekent het dat er iets toegevoegd zou moeten worden aan de heiligheid van Gods Naam? Houdt het in dat de heiligheid van Gods Naam groter gemaakt zou moeten worden? Gods Naam kan nooit heiliger gemaakt worden dan zij is, dus het kan in geen geval betekenen 'heilig maken'. Wat betekent de eerste bede dan wel? Waar doelt de eerste bede van het volmaakte gebed dan wel op? Waar vraagt de bidder dan wel om? Het betekent dat de heiligheid van Gods Naam openbaar wordt, bekend gemaakt wordt en erkend wordt. Het is opmerkelijk dat meer dan 30 maal God de Heilige genoemd wordt in de Bijbel. Er valt te denken aan Jesaja 6: 3 "Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen; de ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol." De vraag kan gesteld worden wie Gods Naam heiligen. Dan valt allereerst op te merken dat God Zelf Zijn Naam heiligt als Hij Zich bekendmaakt, Zich openbaart aan Zijn schepselen. Maar het gaat ook verder. Er valt nog meer onder. Ook Gods schepselen verheerlijken Zijn Naam wanneer zij Zijn lof mogen verkondigen en mogen spreken over de heerlijkheid van Gods Naam. De eerste bede houdt de smeking en het verlangen in dat de Heere Zelf zou willen zorgen voor de eer van Zijn Naam, ondanks alles wat mensen of duivelen in de weg leggen of proberen te leggen. Hoe meer belemmeringen er zijn, hoe meer de heerlijkheid van Gods Naam kan gaan schitteren. Want ondanks alle belemmeringen en vijandschap zal de Heere toch zorgen voor de verheerlijking van Zijn Naam of door Hem Zelf of door Zijn schepselen. Op die Naam mogen Gods kinderen zich beroepen en beroepen zij zich ook daadwerkelijk: Ow Uws Naams wille. Er is geen enkele grond of waardigheid in het schepsel op grond waarvan de Heere zou kunnen gedenken, maar Gods kinderen mogen vragen: Doe het om Uws groten Naams wille.

Ook wordt gevraagd of de bidder zelf en anderen Gods Naam mogen heiligen. De mens was geschapen om God te eren. Dat was het doel van de schep-

ping. Niemand zal uit eigen kracht het scheppingsdoel ooit zoeken, nastreven, begeren of kunnen bereiken. Maar de Heere kan, wil en zal daartoe bekwaam en bereid maken. Vrije genade maakt tot een zalig instrument tot verheerlijking van Gods Naam. Zo is de eerste bede een bede om genade voor zichzelf en voor anderen teneinde weer aan het scheppingsdoel te mogen en te kunnen beantwoorden. Leven, denken en spreken dient te zijn tot verheerlijking van God.

Lasteren of heiligen van Gods Naam.

Wat doet een kind van God nu het meeste verdriet? Heeft hij het meeste last van de gevolgen van eigen zonden en de zonden van anderen? Of heeft hij het meeste smart over de zonde zelf omdat de Heere daarmee smaadheid wordt aangedaan? Het laatste weegt Gods kind het zwaarste. Boston schrijft op blz. 74 "Zij die de heilige Naam vaak lasteren, zijn geen kinderen van God, want die bekommeren zich bovenal om de heiliging van die Naam." Wat worden er veel onnodige eden en ijselijke vloeken uitgesproken. Zij die openlijk vele zonden doen verklaren hiermee aan de wereld dat

zij Gods kinderen niet zijn. Voor Gods kinderen is het een zaak van gebed dat zij zelf en dat anderen de Naam des Heeren heiligen. Ieder kind des Heeren wenst en smeekt toch dat de Heere verheerlijkt worde. Wie de Heere mag vrezen tracht anderen te bewegen tot heiliging van de Naam des Heeren. Geen middel wordt dan onbeproefd gelaten. Het weegt op hun hart: Vrees God, en houd Zijn geboden, want dat betaamt alle mensen. God heeft recht op de heiliging van Zijn Naam, de mens is verplicht die Naam te heiligen. Mag dat bij u al wegen? Het is het doel van de scheping van de mens God met het hart, met de lippen en het met ganse leven te eren. Wie de Heere niet leert eren zal menigmaal in dit leven al zware oordelen Gods ondervinden en in ieder geval na dit leven Gods eeuwige toorn. Ook daarin zal de Naam Gods verheerlijkt worden. Dan wordt immers Zijn rechtvaardigheid opgeluisterd. Wie geijverd mogen hebben voor Gods Naam zullen gelukkig zijn in hun dood en veilig gebracht worden naar het land van Immanuel, waar heerlijkheid woont. Het zij onze bede: "Uw Naam worde geheiligd."

Ds. A. van Heteren.

Een wereldprimeur

Misplaatste trots.

Een mens kan op verschillende zaken trots zijn. Hij kan zich verheffen op verschillende ontwikkelingen. Van nature verheft zich een mens op datgene wat hij tot stand brengt in de dienst van de zonde. Ontzettend dat de zondige mens zich verheft op het terzijde stellen van Gods geboden en het daadwerkelijk overtreden van Gods wetten, die heilig, heilzaam en goed zijn ook voor land en volk van Nederland. Meer dan eens is van regeringswege gezegd dat andere landen een voorbeeld kunnen nemen aan ons land. Sinds kort heeft ons land een nieuwe voorbeeldfunctie gekregen, althans zo heeft de burgemeester van Amsterdam gesteld. We moeten eerlijk zeggen dat de gebeurtenissen in ons vaderland niet onopgemerkt aan de landen in Europa en in de wereld voorbijgaan. Het oog is op ons gericht. Dit geldt niet alleen de euthanasiewetgeving, waar ondermeer in Europees verband heel wat over te doen is, maar dit geldt niet minder de verbintenis tussen mensen van gelijk geslacht. Maandag 2 april lazen we het volgende bericht in

de krant. Burgemeester van Amsterdam Cohen zei trots te zijn op de voltrekking van de eerste huwelijken tussen mensen van gelijk geslacht in de nacht van zaterdag op zondag. Hij noemde Amsterdam in dit opzicht hoofdstad van Europa en misschien wel van de hele wereld. Cohen stelde dat Nederland een voorbeeld kan zijn voor andere landen. Maar de ontwikkelingen in ons vaderland en in de hoofdstad Amsterdam zijn geen reden tot trots, ze vormen reden tot verootmoediging en vrees.

Gepaste verootmoediging.

De roep tot wederkeer tot de Heere heeft in Amsterdam ook geklonken. Tegenstanders hebben voor het stadhuis van Amsterdam geprotesteerd tegen de voltrekking van bovengenoemde zondige verbintenissen. Die wederkeer tot de Heere is zeer noodzakelijk. Het lijkt erop dat land en volk doof zijn geworden voor het spreken Gods. Dan bedoel ik met dat spreken allereerst de tien geboden. De Heere heeft aan ons land en volk Zijn Woord gegeven. Hij heeft Zijn Kerk hier

geplant. Het wonder van Reformatie en Nadere Reformatie mocht plaatsvinden. In de worsteling met het roomse Spanje werd ons land een zelfstandige staat. De Heere heeft bijzondere bemoeienis met ons land en volk willen hebben. We vragen ons weleens af hoe het met het historische besef in ons land en onder ons volk is gesteld. Kennen wij onze wortels nog wel? Welk een gruwelijke ondankbaarheid Gods geboden al meer ter zijde te stellen en wetten uit te denken en geldingskracht te laten krijgen die lijnrecht tegen de normen van Gods Woord ingaan. Maar met het spreken Gods bedoel ik ook de veeziekten die werkelijkheid zijn geworden gedurende de laatste jaren. We denken hierbij aan de varkenspest, aan de gekkekoeienziekte (BSE) en nu aan het uitbreken van het mond- en klauwzeer. Ziende hierop, past het ons zeker ons te verootmoedigen voor de Heere. Maar het lijkt erop dat het moet gelden van ons land en volk: Geslagen en geen pijn gevoeld.

Noodzakelijk gebed.

Hoe dient onze houding te zijn gezien bovenstaande ontwikkelingen, waaraan nog vele zaken zouden zijn toe te voegen? We dienen ons niet te gedragen als mensen die beter zijn dan hen die zich schuldig maken aan het openlijk opzij zetten van Gods geboden. Het past ons de vraag te stellen of er niet te weinig van de kerken en van Gods kinderen in ons land is uitgegaan. Ons past geen zelfverheffing, maar ons past verootmoediging voor de Heere. Dat we ons met een Daniel mee schuldig zouden mogen kennen voor Gods Aangezicht. Dat beleefd zou mogen worden: "Wij hebben gezondigd." Dat wij zouden mogen smeken om opening van blinde zielsogen onder hen die over ons gesteld zijn en onder de onderdanen van ons land. Dat we smeken mochten om een terugkeer tot Gods geboden in ons vaderland. Dat we in ons gebed ook bijzonder zouden denken aan hen die zwaar getroffen zijn door mond- en klauwzeer in hun bedrijf of die nog getroffen dreigen te worden. Dat we bovenal zouden mogen vragen om waarachtige bekering of om verdere bearbeiding van het hart door Gods Geest. Ik wil dit korte stukje besluiten met een citaat uit het boekje van John Hill "Het ga zo 't wil". We lezen op blz. 66 en 67 "Denk nooit aan uw lijden of denk tegelijkertijd aan uw zonde. Waar de zonde zwaar drukt, zullen de verdruk-

kingen licht wegen. U zult dan bemerken dat u deze vertroosting hebt weggezondigd en uw zinnen teveel gezet hebt op de andere zegeningen; dat u Gods barmhartigheid hebt misbruikt en Zijn roede nodig had, 'want Hij plaagt of bedroeft des mensen kinderen niet van harte' (Klg. 3:33). Wat de verzoeking of beproeving ook zij, er is behoefte aan; en ondervinden wij daarom geen goedertierenheden tijdens sterke verzoeken en zware

beproevingen? Hoewel God bittere dingen tegen haar in gerechtigheid had geschreven, moest de Kerk na dit te hebben overwogen tot deze gevolgtrekking komen: 'Het zijn de goedertierenheden des HEEREN dat wij niet vernield zijn, omdat Zijn barmhartigheden geen einde hebben' (Klg 3: 22). Er is geen beproeving zo smartelijk en pijnlijk of hij had erger kunnen zijn."

Ds. A. van Heteren.

Een wonder wat stil maakt.

"Evenwel hebt Gij hen niet verlaten". Welk een belijdenis is dit. De Heere trok Zich niet van hen terug. Hij gaf hen niet aan hun lot over. Groot waren de wonderdaden des Heeren geweest. Op heel de woestijnreis gespijzigd met het manna. Het brood uit de hemel. Steeds was er water uit de rotssteen. Niemand behoefde van honger of dorst om te komen. De trouwe zorg van de Heere bleef van dag tot dag. De trouw van de Heere aan Zijn eed. Tegen die lichtende achtergrond van de wonderdaden des Heeren en Zijn beloften steekt Israels ongehoorzaamheid te donkerder af. Immers met welk een woord begint vers 16: 'maar'. Alles wat de Heere deed en wie Hij voor Israel was, werd beantwoord met grote ondankbaarheid. Het ging het voorbeeld van de Egyptenaren volgen. Trots handelen. Verharden hun nek, niet luisteren naar de geboden van de Heere. De weigering om te horen was er. Men was gelijk aan trekvee, dat weigert zich door zijn geleider de richting te laten wijzen. De wonderen van de Heere werden vergeten. We kunnen wel zeggen met opzet. Welk een ontzagelijke werkelijkheid en dat door een volk, dat met de Heere niet beschaamd is uitgekomen. Bij hun houding werd zelfs gevoegd: het denken aan een terugkeer naar Egypte. Het werd ook uitgesproken: dan liever het verleden, al was er dan wel de slaven dienst. Maar men had vis, die kosteloos werd gegeten. Er waren komkommers, meloenen, uien en knoflook. Variatie genoeg en in de woestijn zagen de ogen niets anders dan manna. Hun ziel ging walgen van het lichte brood, de Heere werd met Zijn weldaden in het gezicht geslagen. Nehemia weet het. Vergeten kan hij het niet. Het is zegen wanneer wij de geschiedenis van ons volk, van onze kerk, niet vergeten. Als het goed is, weten we ons een met het verleden. En had de Heere

gedaan naar waardigheid of verdienste, dan zou in het heden niets gezien worden van Zijn heil. Het overgeven door de Heere was een voldongen feit geweest. Dit was Nehemia zich bewust. Zijn wij dit ook? Leeft het bij de ambtsdragers? Bijzonder bij de predikanten? Wel nodig. Dan worden we bewaard voor zelfverheffing en zal bewondering van het doen des Heeren groot zijn en zelfs toenemen. Na zoveel triestheid, na zoveel zonden kan en mag hij belijden: doch Gij zijt een God van vergeving, genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van weldadigheid en hebt hen niet verlaten. Zelfs niet toen Israel zich overgaf aan de dienst van het gouden kalf. Bij die gelegenheid werd gezegd: dit is uw God, Die u uit Egypte heeft opgevoerd en grote afschuwelijkheden werden bedreven. Het verbond wat de Heere met hen gemaakt had werd schandelijk verbroken. Maar de Heere nam geen afscheid. Ze hadden allen in de woestijn hun graf kunnen vinden. De vuurkolom bleef hen voorgaan op de weg. Op de dag en in de nacht. Zoals het was in het begin van de uittocht, zo bleef het in de woestijn. Waaraan te danken? Niet aan Israels houding, of gezindheid. Alleen aan Zijn grote barmhartigheid. Zag de Heere al Israels zonden door de vingers? Kon Hij het volk welgezind zijn? Kon Hij het in leven laten? Niets doet de Heere in strijd met Zijn gerechtigheid. Alles geschiedt naar gerechtigheid. Zijn heilig recht triomfeert in alles. Al Zijn deugden blijven bestaan en blijken in de praktijk. Straf en genade. De straf van de Heere onderging Israel. Velen werden getroffen door de hand van de Heere. De verlenging van de tocht door de woestijn moet gezien worden als een straf van de Heere. 38 jaar rondzwerven, totaal veertig jaar. Desondanks werd het voortbestaan van Israel gezien. Het kennen van 's

Heeren vergeving, genade, barmhartigheid, lankmoedigheid en grote weldadigheid was er. We zien het schitteren in de woestijn. Immers de tabernakel ontbrak niet. De Heere heeft hem gegeven. Heel de ceremoniele eredienst had betekenis. Wees op het altaar en offer: Jezus Christus. In Hem kan zijn en is de Heere barmhartig, groot van goedertierenheid. Een Heere, Die vergeeft. Laten we dit niet gemakkelijk opvatten, of nemen. Het komt zo voor! Het doen van de Heere heeft bloed gekost. Het sterven aan het vloekhout. De beleving van de Godsverlating! Dit grijpt ons aan en maakt ons stil en ootmoedig voor de Heere, wanneer we verstaan dat onze zonden

vele zijn en de schuld onbetaalbaar. Beleden wordt dat de Heere ons naar recht, voorbij zou moeten gaan, maar nu delend in Zijn genade, Zijn vergevende liefde. En dat alleen in en door Jezus Christus. Belijden we: Barmhartig is de HEER, en zeer genadig, schoon zwaar getergd, lankmoedig en weldadig: De HEER is groot van goedertierenheid. Het wordt: Mijn God U zal ik eeuwig loven, omdat Gij het hebt gedaan. Het vervolg zal niet ontbreken. 'k Verwacht Uw trouwe hulp van boven; Uw waarheid zal bestaan. Uw Naam is voor 't oprecht gemoed van al Uw gunstvolk goed.

Ds. M.C. Tanis.

wekelijks contact met de jeugd. Het zijn gouden momenten, die je mag ontvangen van de HEERE, om iedere week even oog in oog te staan met de kerk van de toekomst. Ik hoop dat het jouw begeerte mag zijn om een levend lidmaat te worden van Kerk van Christus. Later krijg je de catechisatielessen nog eens terug. Ik hoop niet dat het op de dag des oordeels is, maar op het moment dat de HEERE jouw persoonlijk les gaat geven op de school van de Heilige Geest. Dan brengt Hij wel eens woorden van je dominee terug in je herinnering, om je te onderwijzen in de weg der zaligheid. Tijdens de afsluitingsavond in Werkendam heb ik een korte meditatie gehouden over de weggelopen slaaf Onesimus. Toen hij bij de apostel Paulus in de gevangenis tot bekering kwam, heeft hij wellicht tegen Paulus gezegd: "Mijn heer Filemon heeft mij vroeger ook verteld dat ik bekeerd moest worden, maar ik wilde er niet aan." Paulus heeft hem toen teruggestuurd naar zijn meester. Filemon kreeg een andere Onesimus terug. Hij heeft zijn schuld beleden en gevraagd of hij weer opnieuw zijn knecht mocht worden, maar vooral of hij weer op catechisatie mocht komen. Misschien werd het voor hem een soort belijdeniscatechisatie. Wat zou het groot zijn als jouw catechisatielessen daarop uit zouden lopen. Dat je leert: ik ben ook een wegloper. Bij God vandaan. Ik moet terug met al mijn zonden en schuld. De HEERE smeken om vergeving en verlossing van mijn zonden. Vragen om een nieuw hart, een nieuw leven, opdat ik met mijn hart ga geloven en met mijn mond ga belijden dat Christus door genade mijn Koning is geworden. Dan bepaalt de wereld en de duivel niet langer mijn levenspatroon. Het gehoorzamen van Gods wet wordt mijn vermaak. Hoe moeilijk het ook is, om die te houden. Toch is het mijn begeerte en mijn strijd, om Gods liefde te beantwoorden met wederliefde. Ken jij daar ook iets van?

Ontvang de hartelijke groeten van jullie vriend,

Ds. K. Visser

Landelijke actiedag LCJ

Het LCJ organiseert op D.V. zaterdag 5 mei in Amersfoort een landelijke actiedag voor iedereen. Het LCJ organiseert dit in samenwerking met MAF

Voor de jeugd

Weer een catechisatie seizoen achter de rug. Hoe hebben jullie het gevonden? Hoe heeft de dominee of ouderling het er af gebracht? Misschien is het eens aardig om te weten hoe een dominee er tegen aankijkt. Ik wil proberen om jullie mijn indruk door te geven. Uiteraard zou iedere dominee of ouderling zijn eigen verhaal kunnen vertellen, maar er zijn toch veel gemeenschappelijke belevenissen.

Je mag gerust van mij weten, dat ik elke keer weer tegen het catechiseren opzag. Niet zozeer vanwege ordeproblemen, die zijn er niet in Werkendam. Ook niet omdat het onderwijzen mij niet in het bloed zit. Voor mijn predikantschap ben ik onderwijzer geweest. Daar heb ik veel gemak van, tijdens het catechiseren. Toch vind ik catechiseren niet makkelijk. Waarom niet? Nu ik zal proberen jullie dat duidelijk te maken. Meestal bereid ik mij dinsdagmiddags voor. Ik krijg vijf groepen van verschillende leeftijden voor mij. Ze zijn de hele dag op school geweest of ze hebben vanaf de vroege morgen hard gewerkt. Dus ik moet erop rekenen dat ze moe zijn. Bovendien moeten ze nog eten of ze hebben net gegeten. Na de catechisatie moeten de meesten nog hun huiswerk doen. Dat is de beginsituatie. Ik moet dus niet verwachten dat mijn catechisanten zich in een uitstekende conditie bevinden en zich heel erg goed kunnen concentreren. Ik hoop niet dat mijn catechisanten zich dit aantrekken, want ze weten dat ik van ze houd. Ik wil alleen aangeven, dat we ons doel niet te hoog moeten stellen. Dat zal teleurstellingen opleveren. Bovendien

moeten we eerlijk zijn, ons hart staat niet open voor de boodschap van God. Je voelt je als dominee verplicht tegenover je Zender, om de leer van de kerk zo begrijpelijk mogelijk over te brengen. Ik hoop en bid dat de HEERE indrukken wil geven van de eeuwigheid, van zonde en schuld, van de gewilligheid van Christus. Soms merk je dat ze aanvoelen hoe gelukkig Gods kinderen zijn. Er springt een vonk over van jaloers makende genade. Toch merk je ook weerstand bij jongeren. Immers de zonden ontwikkelen zich steeds meer bij het ouder worden. Als de kelders van je zondige hart open gaan, komen er allerlei vuiligheden voor de dag. Ze voelen dat er een aanslag wordt gedaan op hun geweten. Wat is het nodig om gewassen te worden met het bloed van Christus.

Zelf vind ik het erg belangrijk dat er een liefdeband wordt gelegd tussen de predikant en zijn catechisanten. Jullie moeten voelen dat jullie catechiseermeester jullie heil en zaligheid op het oog heeft. Als de catechisatieles achter de rug is geef ik wat op om te leren. De volgende keer overhoor je het, in de hoop dat ze het geleerd hebben. Ik zou graag eens willen weten van mijn catechisanten of hun ouders daar wel eens naar vragen. Zij hebben immers voor hun rekening genomen om hun kinderen te onderwijzen in de leer, die naar de godzaligheid is. (Doopsformulier) Zo ga je als dominee met je catechisanten de winter door. Hoe langer je in een Gemeente staat, hoe sterker je de band met je catechisanten wordt. Door het vele werk, zie je als dominee wel eens uit naar het einde van het catechisatie seizoen. Toch mis je daarna het

Zendingsvliegers (Mission Aviation Fellowship) die op hetzelfde terrein een open dag houdt. Deze dag, die gratis toegankelijk is, wordt gehouden op het terrein van het Van Lodenstein College in Amersfoort.

Start

De actiedag start om 9.30 uur. Op het terrein van het Van Lodenstein College is er een grote LCJ-kramenmarkt, waar vele bedrijven, organisaties en jeugdverenigingen staan met hun artikelen. Daarnaast is MAF Zendingsvliegers aanwezig, om door middel van informatiemateriaal belangstellenden bekend te maken met de doelstelling van Mission Aviation Fellowship.

Markt

Op de kramenmarkt zijn allerhande producten en middelen te koop die u wekelijks inkoopt, zoals: groenten, fruit, snoep, vis, boeken, bloemen, cd's, doe-het-zelf artikelen etc. Ondernemers uit het hele land bieden op deze dag hun kwaliteitsproducten aan en een groot deel van de winst is bestemd voor het actiedoel. Voor de kinderen zijn er allerlei bezigheden: spelletjes voor de kleintjes, een springkussen, een ballonnenwedstrijd, maar ook voor de wat oudere kinderen zijn er competities waarbij jij je waar kunt maken, zoals bijvoorbeeld de 'Kop van Jut'.

Informatie

Meer informatie over de dag in Amersfoort is verkrijgbaar bij het LCJ; tel. 0184-417828 of e-mail info@lcj.nl Op de website: www.lcj.nl wordt in de komende weken steeds de meest actuele informatie over de actiedag geplaatst en kunt u ook een routebeschrijving en t.z.t. een dagprogramma vinden.

Deputaten Buitenlandse Zending

Tot hun dankbaarheid delen deputaten voor de Buitenlandse Zending de kerken mee dat zij Ds. E. Everts, predikant van de kerk Ulrum, gecombineerd met Lutjegast, per 1 maart 2001 hebben benoemd als zendingswerker. Deputaten stellen Ds. Everts ter beschikking aan de zendingscommissie van Free Reformed Church van Vineland (Canada) voor zendingswerk in Guatemala. Per 1 maart jl. is Ds.

Everts begonnen aan zijn opleiding. De kosten, verbonden aan zijn opleiding, uitzending en werk in Guatemala, komen volledig voor rekening van de Free Reformed Church of Canada (FRC). De kerkenraad van Ulrum heeft, opnieuw in combinatie met de kerk van Lutjegast, besloten de taak van zendende gemeente op zich te nemen terwijl de kerk van Vineland ds. Everts zal begeleiden in zijn toekomstige werk. Deputaten zullen u t.z.t. in kennis stellen van de datum van uitzending van de familie Everts. Namens deputaten,

Ds. H. Last, secr.

Bezinningsavonden Stichting "Vrienden van het Cheider"

Geloofsopvoeding in het Jodendom

De eerste avond wordt gehouden in Middelharnis op D.V. 18 april 2001.

Spreker: Rabbijn L. v.d. Kamp te Amsterdam

Plaats: Prins Mauritschool, Koningin Julianaweg 57.

Aanvang: 19.45 uur.

Deze avond staat onder leiding van Drs. M. van Campen, Ned. Herv. Predikant verbonden aan de Chr. Hogeschool Ede.

De tweede avond wordt gehouden in Gouda op D.V. 15 mei 2001.

Spreker: Rabbijn B. Jakobs te Amersfoort.

Plaats: Chr. Hogeschool De Driestar, Ronsseweg.

Aanvang: 19.45 uur.

Deze avond staat onder leiding van Dr. Ir. J. v.d. Graaf, studiesecretaris Ger. Bond in de Ned. Herv. Kerk.

De derde avond wordt gehouden in Ede op D.V. 12 juni 2001.

Spreker: Legerrabbijn W. van Dijk te Amsterdam.

Plaats: Christelijke Hogeschool Ede, Oude Kerkweg.

Aanvang: 19.45 uur.

Deze avond staat onder leiding van Drs. M. van Campen, Ned. Herv. Predikant verbonden aan de Chr. Hogeschool Ede.

Toegang gratis.

Inlichtingen bij de secretaris van de Stichting Vrienden van het Cheider: Dhr. J.W. Overeem. Tel. 0318-519404.

Persbericht

Van het tijdschrift BIJBEL, GESCHIEDENIS en ARCHEOLOGIE verscheen een themanummer over de historische betrouwbaarheid van het Nieuwe Testament. In het themanummer wordt met name ingegaan op de vraag hoe bepaalde gebeurtenissen die in het Nieuwe Testament beschreven worden, ingepast kunnen worden in de context van de geschiedenis van die tijd. Nagegaan wordt wat in historische bronnen te vinden is over belangrijke historische gebeurtenissen, zoals de inschrijving in opdracht van keizer Augustus tijdens de geboorte van Jezus Christus en de kruisiging van Christus. Van bijbelkritische zijde wordt gesteld dat Lucas niet betrouwbaar is, omdat Quirinius geen stadhouder van Syrië was in de tijd dat Jezus Christus geboren werd. Aan de hand van bronnen wordt aangetoond dat Christus twee maal stadhouder was van Syrië. Ook wordt de vraag behandeld of het optreden van Pontius Pilatus zoals dat geschetst wordt in het Nieuwe Testament, in overeenstemming is met het beeld dat de historische bronnen van hem geven. Ook wordt nagegaan in welk jaar Jezus Christus werd gekruisigd, aan de hand van historische bronnen en astronomische gegevens. Het themanummer kan besteld worden door f 4,- over te maken op girorekening 1.374.415 van Bijbel, Geschiedenis en Archeologie te Barneveld o.v.v.: nummer Nieuwe Testament. Redactieleden van BGA zijn bereid tijdens een gemeenteavond een lezing, met afbeeldingen, te verzorgen over schillende onderwerpen die gaan over opgravingen en de betrouwbaarheid van de Bijbel. Nadere informatie: tel. 0342-420348.

Schooldag Apeldoorn op zaterdag 9 juni 2001

De Schooldag nieuwe stijl vorig jaar trok een groter aantal bezoekers dan de jaren ervoor.

Het Universiteitsgebouw kon 's middags het aantal deelnemers nauwelijks bevatten. De proef met een andere opzet is door velen zeer gewaardeerd. Vandaar dat ook dit jaar een boeiend programma wordt aangeboden. Het thema van de Schooldag dit jaar

is: Gereformeerde theologie in de branding.

's Morgens zal Ds. P. den Butter in de Loolaankerk op dit thema ingaan.

Deze bijeenkomst, waarin ons nog meer verrassingen te wachten staan, begint om 10.30 uur.

's Middags komen we op drie plaatsen samen. We beginnen dan om 13.45 uur en eindigen uiterlijk om 15.30 uur.

In de Grote Kerk aan de Loolaan zullen Prof. Dr. T.M. Hofman en Drs. H. de Bruyne de vraag voorleggen: 'Schrappen in de Schrift'. Daarna is er gelegenheid aan deze inleiders vragen te stellen.

In de Barnabaskerk zullen prof. Dr. J.W. Maris en Ds. J. van Amstel de vraag aan de orde stellen: 'De verkiezing verworpen?' Via een forum kunt u daarover verder van gedachten wisselen. Prof. Dr. H.J. Selderhuis en Ds. J. Westerink zullen in het Universiteitsgebouw ingaan op de vraag: 'De kerk is discussie?' Ook over dit belangwekkende en boeiende onderwerp wordt u in de gelegenheid gesteld door te spreken via een aantal forumleden.

Voor de kinderen van 0-3 jaar is er een oppas geregeld, voor die van 3-6 jaar en die van 7-12 jaar is er een speciaal programma in het gebouw van de universiteit.

's Morgens zal in de Loolaankerk een kinderkoor medewerking verlenen en 's middags zal de cantorij van de universiteit een bijdrage leveren. Zowel in de kerk aan de Canadalaan als in de aula van de universiteit is er een muzikaal intermezzo tussen de inleidingen en de forumdiscussie. Verder zal er weer in alle bijeenkomsten samenzang zijn.

De hele Scholengemeenschap ziet uit naar uw komst op 9 juni. Tot ziens in Apeldoorn!

Het Curatorium en het College van hoogleraren

Boekbesprekingen

H. van Dam, **Leer mij Uw wet**, 64 blz., f. 12,90, Uitgeverij den Hertog-Houten. De ondertitel luidt: De tien geboden aan kinderen uitgelegd. We hebben deze eenvoudige toelichting van de tien geboden voor kinderen met instemming gelezen. Naast alle waardering die wij hebben zouden we persoonlijk het arm- zijn van de Heere Jezus Christus op blz. 54 op eenvoudige wijze wat meer hebben uitgediept door te verwijzen naar de

Godverlatenheid aan het kruis. De eigenlijke armoede was immers dat Hij arm werd aan de nabijheid en gunst des Heeren in het ondergaan van de toorn van God.

J.C. Philpot, **Wat is het dat een zondaar zalig maakt?** 79 blz., f. 19,90, Uitgeverij Den Hertog-Houten. Dit boekje bevat een samenspraak over de vraag verwoord in de titel van dit boekje. Deze samenspraak werd geschreven door James Shuttleworth, predikant van een bijzondere baptistengemeente van 1788- 1826 in Yorkshire. In deze samenspraak worden arminiaanse dwalingen beproven en weerlegd. In 1838 werd een antwoord van Philpot gepubliceerd op bovenstaande vraag. In dat antwoord worden alle valse gronden aan de mens ontnomen en wordt duidelijk gesteld dat zaligheid een vrije, soevereine gift van God is. De Heere werkt erop aan dat de ziel gaat leren dat de zaligheid alleen gelegen is in het Bloed van Christus. Op blz. 62 lezen we dat God niet opbouwt voordat Hij eerst heeft afgebroken, dat Hij niet behoudt voordat Hij de ziel heeft doen voelen dat ze verloren is. De Heere gebruikt niets van de oude natuur om een fundament te leggen. We geven een citaat van blz. 62 en 63: "Zo gaat doden vooraf aan levendmaking, armoede vooraf aan rijkdom; bedelen en de mesthoop vooraf aan de erfenis van de troon der heerlijkheid; het graf van hoopvolle verwachtingen en het stof van zelfverfoeiing vooraf aan de verhoging tot het zitten bij de vorsten (1 Sam. 2: 6- 8). Het zaaien met tranen gaat vooraf aan het maaien met vreugde; as gaat vooraf aan sieraad, treurigheid vooraf aan vreugdeolie en de benauwde geest vooraf aan het gewaude des lofs. De zaligmaking is geen uiterlijk iets. Ze bestaat niet in de letter, maar in de geest; niet in een zuivere belijdenis, maar in de genieting ervan als een balsem voor een verbroken hart." We lezen verder op blz. 74: "En daarom dienen al hun ontblottingen, ontledigingen, kastijdingen, zoekingen, worstelingen, droefheid, zuchten, kermen en tranen, dienen al hun twijfels, angsten, verschrikkingen, schuddingen, duisternis en moedeloosheid, dienen al hun aanschouwingen van de rechtvaardigheid Gods in een heilige wet, dienen al hun op- en nedergangen, veranderingen, slingeringen, schuld, veroordeling en bittere gevoelens van pijn vanwege de zonde, in een woord, dienen al hun bevindin-

gen van de diepten van een hopeloos verdorven hart in de handen van de gezegende Geest om hen tot dit punt te brengen, namelijk dat de zaligheid alleen gelegen is in het bloed van Christus, en dat deze zaligheid aan en in hen geopenbaard moet worden, om hen te verlossen van de vlammen der hel." De waarde van dit lezenswaardige boekje is dat het duidelijk remonstrantse dwalingen weerlegt en de vrije, soevereine genade van God weergeeft.

Caspar Olevianus, **Een nieuw verbond**, 416 blz., f. 59,50, Uitgeverij Den Hertog-Houten. De ondertitel van dit boek luidt: Een verklaring van de Apostolische Geloofsbelijdenis en het Genadeverbond. Het boek over het genadeverbond is een van de bekendste werken van Caspar Olevianus, mede-opsteller van de Heidelberger Catechismus. Hieraan is toegevoegd een verklaring van de apostolische geloofsbelijdenis. Deze uitgave is een herdruk van 1963. Achterin het boek vinden we een register van 17 blz. waardoor het bestuderen van een bepaald onderwerp vergemakkelijkt wordt. Het is een goede zaak dit boek te raadplegen en te bestuderen. Zo gaan bronnen uit het verleden spreken. Om u een indruk te geven van de inhoud van dit keurig uitgegeven boek citeren wij een gedeelte van blz. 165 en 166: "Doch waarom Christus niet slechts op een rechterlijke wijze, maar ook op geen andere plaats dan aan het kruis een zoenoffer heeft willen worden, gelijk Petrus zegt: 'Die onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout' (1 Petrus 2: 42), daarvan geeft de Schrift deze reden:

Omdat er zulk een opoffering vereist werd, die voldoende was voor onze zonden. Nu waren we God niet slechts een gewone, maar zulk een dood schuldig, die gepaard ging met de vloek en de uiterste smaadheid en dat uit kracht van het vonnis door God in Zijn Wet uitgesproken. En aangezien nu de dood des kruises vervloekt was, niet alleen volgens het oordeel van de mensen, maar ook volgens de uitspraak van de hemelse Rechter: 'vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt', zo heeft onze Borg Christus deze dood moeten ondergaan, opdat Hij door genoeg te doen, ons van de vloek zou verlossen en de gedachtenis daaraan voor eeuwig zou uitdelgen.

Daarom zegt Paulus, dat Christus de vloek van de Wet van ons heeft weggenomen, als Hij een vloek voor ons aan het kruis geworden is, opdat de beloof-

de zegening van Abraham tot ons zou komen (Gal. 3: 13 en 14). Zo verstaan we dan uit het kruis, als het teken van de vloek, dat de gehele vloek, die wij moesten gevoelen, op Christus is overgebracht. Want gelijk wij de vloek en de toorn van God naar ziel en lichaam, volgens de uitspraak van de Wet moesten dragen, zo heeft de Zoon van God beide in lichaam en ziel dit moeten gevoelen, en daardoor vermorzeld worden, opdat Hij een waarachtig slachtoffer zou zijn voor onze zonden, gelijk Jesaja zegt in hoofdstuk 53: 10. Vandaar die smartekreet: 'Mijn God, Mijn God!', waarom hebt Gij Mij verlaten?' (Matth. 27: 46 en Hebr. 5: 7). Want omdat wij niet alleen met het lichaam, maar ook voornamelijk met de ziel gezondigd hebben en daarom de vloek op ons hebben geladen, zo was het tot onze verlossing noodzakelijk, dat onze Borg Christus voor Gods rechtvaardige rechterstoel, niet in het lichaam alleen, maar ook en voornamelijk in de ziel gevoelde de vloek, die op ons lag, opdat er volkomen aan Gods gerechtigheid zou voldaan worden. Want dat Christus waarlijk de vloek van God om onzer zonden wil gedragen en gevoeld heeft, kunnen we niet ontkennen. Tenzij we willen ontkennen, dat Hij ons waarlijk verlost heeft. En in dat totale gevoel van de goddelijke vloek is er geen wantrouwen of enige andere zonde vermengd geweest. Want ofschoon Hij waarlijk gevoelde, gelijk Hij klagend uitriep, dat Hij door God verlaten was, hetgeen tot het gevoelen van onze vloek behoort, zo heeft Hij echter niet opgehouden een vast en onwankelbaar vertrouwen op God te stellen, hoewel Hij die vertroosting en blijdschap, die de menselijke natuur van de goddelijke pleegt te ondervinden, miste. Want Zijn onwrikbaar vertrouwen blijkt duidelijk uit Zijn herhaald: 'Mijn God, Mijn God!', waarmede Hij te kennen geeft Zijn vast vertrouwen op die God, van Wie Hij klaagt verlaten te zijn."

Drs. A.A. Teeuw (red.), **Zorgen in de laatste levensfase**, 96 blz., f. 24,95, Uitgeverij Groen, Heerenveen. Dit boekje, dat veel behartenswaardige zaken bevat, is uitgegeven in de serie Praktisch en Pastoraal. Drs. Teeuw is verbonden aan verpleeghuis Salem te Riderkerk en het Consultatiepunt van de Nederlandse Patientten Vereniging. Ook heeft hij theologie gestudeerd. Hij verzorgt regelmatig medisch-ethische onderwerpen. Het boekje bevat de volgende hoofdstukken: 1. De dood

in Bijbels licht. 2. Onze tijd en sterven. 3. De levensgeschiedenis. 4. De zieke en diens omgeving. 5. Praktische zorg rondom het levenseinde. 6. Medische zorg en het levenseinde. 7. Pastoraal bij stervenden. 8. Bereid uw huis, want gij zult sterven. 9. Pastoraat na het sterven. In kort bestek wordt veel geboden. Dhr. L. Terlouw heeft de hoofdstukken 1, 2, 7, 8a en 9 geschreven. Een belangrijk boekje voor ieder die te maken heeft met terminale zorgverlening, waaronder zeker vallen verzorgenden en verpleegkundigen. Maar ook nuttig voor familieleden van ernstig zieke patienten, vrijwilligers en ambtsdragers. We nemen de slotzin uit het voorwoord over: "Tot slot, en niet in het minst, geldt voor een ieder van ons 'bereid uw huis, want gij zult sterven.' Wanneer het boekje daartoe een

bijdrage mag leveren, heeft het aan zijn doel beantwoord."

Ds. J.S. van der Net, **De zeven kruiswoorden**, 119 blz., f. 24,95, Uitgeverij Den Hertog- Houten. Voor mij ligt de tweede druk van deze bundel van zeven preken. Hieruit blijkt dat er behoefte bestaat aan het overdenken van de zeven kruiswoorden. We denken hierbij ook aan het bekende boekje van prof. Wisse over de zeven kruiswoorden. Het moge waar worden wat in het voorwoord staat geschreven: "De Heere geve dat deze lijdenspreken door Zijn Heilige Geest gebruikt zullen worden tot bekering maar ook dat deze lijdende Borg voor Zijn kinderen steeds meer waarde zal krijgen door het geloof."

't Boekenhoekje

Het adres voor verantwoorde lectuur

Leesboeken
Kinderboeken
Bijbels (Statenvertaling)
Luxe Bijbels met slotjes
Psalmboeken
Verklaringen van Bijbel,
Catechismus e.a.

Theologische werken
Levensbeschrijvingen
Diverse (wens-) kaarten
Cadeau-artikelen
Preekcassettes
Bladmuziek

Openingstijden:

Di t/m Vr. 9.00 - 16.00 uur
Zaterdag 9.00 - 13.00 uur

Let Op: In de maand december zijn we geopend van ma. t/m za. van 9.00 - 16.00 uur

Opbrengst t.b.v. Mbuma-zending

Goudenregenstraat 24 - Capelle a/d IJssel - Tel. (010) 442 22 12 - Giro 7230845

GBS

**Bijbels in
Statenvertaling**

Zakbijbels met zilveren en gouden slot

Een heel bijzonder geschenk voor bijzondere gelegenheden. Aan deze zakbijbels met zilveren sloten is veel zorg besteed. Formaat 8,6 x 12,4 cm. Met Psalmen, Catechismus en Formulieren.

D32z	in zwartleren band	f 365,-
D34z	idem, met duimgrepen	f 397,50
D32az	in antiek-bruine lederen band	f 435,-
D34az	idem, met duimgrepen	f 467,50
Zakbijbels met gouden slot vanaf		f 872,50

Folder op aanvraag beschikbaar.
Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Gereformeerde Bijbelstichting

Postbus 168, 4140 AD Leerdam, telefoon (0345) 61 01 55